

KYLIEN ELINVOIMAISUUDEN, TOIMENPITEIDEN JA PALVELUIDEN ESISELVITYSHANKE

Sisällys

1. Toteuttajan nimi
2. Hankkeen nimi
3. Yhteenveto hankkeesta
4. Raportti
 - 4.1. Hankkeen tavoitteet
 - a. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on
 - b. Hankkeen tavoitteet
 - 4.2. Hankkeen toteutus
 - a. toimenpiteet
 - b. aikataulu
 - c. resurssit
 - d. Toteutuksen organisaatio
 - e. Kustannukset ja rahoitus
 - f. Raportointi ja seuranta
 - g. Hankkeen riskit
 - 4.3. Yhteistyökumppanit
 - 4.4. Tulokset ja vaikutukset
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi
6. Ohjausryhmän lausunto hankkeen toteutuksesta
7. Allekirjoittajat ja päiväys

1. TOTEUTTAJAN NIMI

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin/ Peräpohjolan Leader ry

Hankkeen hallinnoija Ranua kunta

2. HANKKEEN NIMI, HENKETUNNUS JA TOTEUTUSAIKA

Kylien elinvoimaisuuden, toimenpiteiden ja palveluiden esiselvityshanke

Hankennumero 91010

Hankeaika 3.6.2019 – 2.10.2019, jatkoaika ajalle 4.6.2019 – 31.10.2019

3. YHTEENVETO HANKKEESTA

Kylien elinvoimaisuuden, toimenpiteiden ja palveluiden esiselvityshanke on Ranuan kunnan toteuttama hanke. Alkuperäinen hankeaika oli 3.6 – 2.10.2019 ja hankkeelle haettiin jatkoaikaa 3.10 – 31.10.2019 väliselle ajalle.

Hankkeen julkinen rahoitus oli 80 % ja hankkeen 20 %:n omavastuuosuus katettiin kylien omalla rahoituksella. Omavastuuosuus katettiin laskennallisen työn kautta kerättävänä omavastuuosuutena, joka oli yhteensä 5000 euroa. Hankkeen kokonaisbudjetti oli yhteensä 25 000 €

Esiselvityshankkeen aikana kartoitettiin Ranuan kunnan kylien asukkaiden palveluiden kehittämisen, yleishyödyllisten investointien ja yritystoiminnan kehittämisen tarve. Hankkeen Hankkeessa jalkauduttiin kyliin ja pidettiin työpajoja, joissa kerättiin kylien kuulumisia sekä kehittämisideoita. Kyläläiset laativat yhdessä hanketyöntekijän kanssa suunnitelman työpajoissa syntyneiden ideoiden ja kehittämistarpeiden pohjalta. Näiden suunnitelmien pohjalta tehtiin yhdessä ohjausryhmän ja kylien edustajien kanssa hankesuunnitelma jatkohankkeeksi. Kylien suunnitelmat koottiin myös yhteen kunnan eri toimialoille.

Kylätyöpajat pidettiin kesän aikana kaikissa Ranuan kylätoimikuntien alueilla, sekä kahdella kyläalueella, joissa ei ole kylätoimikuntaa, eli yhteensä 14 kylävierailua. Kylävierailuiden lisäksi neljällä kylällä pidettiin kylätyöpaja ideoiden jatkon työstämiseksi.

Lisäksi hanke oli esillä erilaisissa kunnassa pidettävissä kesätaapahtumissa, kuten toripäivissä ja hillamarkkinoilla. Yhteistyötä tehtiin Ranuajärven vesistöhankeen ja Vesku-vesistöhankeen kanssa viemällä kyliin tietoa vesistöjen kunnostamisesta.

Hankkeen aikana pyrittiin välittämään tietoa hyvistä käytännöistä toisiin kyliin, sekä lisäämään kylien välistä yhteistyötä. Hankkeen aikana aktivoitiin myös Ranuan kylien neuvosto uudestaan toimimaan, kutsuttiin Lappilaiset Kylät ry:stä kyläasiamies kertomaan kyläyhdistysten rekisteröinnistä ja sen hyödyistä, sekä avustettiin uuden kyläyhdistyksen toiminnan käynnistämisessä.

4. RAPORTTI

4.1. Hankkeen tavoitteet

a. Ylemmän tason tavoitteet

Ranuan kunta on tehnyt kuntastrategian vuosille 2019 – 2030 nykyisestä tulevaisuuteen visioiden. Kuntastrategiaan on kirjattu mm. kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen, palveluiden tuottaminen, kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen sekä elinympäristö ja alueen elinvoimaisuuden parantaminen. Kylien elinvoimaisuuden, toimenpiteiden ja palveluiden esiselvityshanke pohjautuu kuntastrategiaan ja sen näkymiin. Kunnan alueella ei oltu aikaisemmin tehty kattavaa selvitystä kyläläisten toiveista oman kylän/kyläalueen toiminnan ja arjen parantamiseksi.

b. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli aktivoida Ranuan kunnan kyläläiset tarkastelemaan ja suunnittelemaan omien kyliensä toimintaa, elinvoimaisuutta, viihtyvyyttä sekä kylien näkyvyyttä. Toiminta-alueena oli koko Ranuan kunnan alue ja kohderyhmänä ja hyödyn saajana oli kunnan alueella olevat kylät ja niiden asukkaat. Hankkeeseen oli palkattu projektityöntekijä kokoamaan yhteen yhdessä kyläläisten kanssa kylien kehittämissuunnitelmat.

Ranualla on 12 kylätoimikuntaa sekä muutama kyläalue, joissa ei ole aktiivisesti toimivaa kylätoimikuntaa. Kylätoimikunnat ovat itse muodostaneet oman kyläalueensa kylittäin tai koonneet yhteen kylätoimikuntaan useamman lähekkäin olevan kyläalueen kesken. Kylätoimikunnat hallinnoivat itsenäisesti toimintaansa ja heillä on itse laatimat säännöt toiminnasta. Esiselvityshankkeen tavoitteena oli myös tavoittaa ne kyläalueet, joissa ei ole aktiivisesti toimivaa kylätoimikuntaa.

Hankkeen laadulliset tavoitteet:

- Kylien elinvoimaisuuteen ja viihtyvyyteen saadaan lisää potkua
- Kylien asukkaiden yhteisöllisyys lisääntyy kylien tarpeita ja suunnitelmia yhdessä tarkasteltaessa
- Kylien toimintakyky paranee

Hankkeen määrälliset tavoitteet:

- Info-tilaisuus
- työpajat

Tavoitteeksi vastikkeettoman työn määrästä:

- osallistujia 180 henkilöä
- kylien työpajojen määrä 360 tuntia
- kylien työpajojen summa 5400

4.2. Hankkeen toteutus

Hankkeen toteutus tehtiin jalkautumalla kyliin ja erilaisiin kunnassa järjestettäviin tapahtumiin. Jalkautuminen kyliin tehtiin ns. työpajamenettelyllä. Työpajamenetelmänä käytettiin oppimiskahvila menetelmää, jolloin työpaja voidaan toteuttaa leppoisammin kahvikupin äärellä. Toisissa työpajoissa kylissä työstiin kylän kehittämistarpeita ja ideoita eteenpäin vietäväksi toiminnaksi. Kylävierailujen ja työpajojen yhteydessä välitettiin erilaista tietoa kyliin, kuten hyviä kokemuksia ja ideoita muista kylistä, tietoa miten kyliä voidaan kehittää, tietoa erilaisista rahoitusmahdollisuuksista sekä vietiin parasta toiselle ja yhdessä ajattelua eri tapaamisiin ja tapahtumiin. Hanke oli mukana Ranuan kunnassa järjestettävissä toritapahtumissa, hillamarkkinoilla ja kalaillassa keräämässä kylien kuulumisia, ideoita ja kehittämistarpeita.

a. Toimenpiteet

Infotilaisuus

14.6.2019 Infopiste Ranuan Hillatori

Kylien yhteisessä Info-pisteessä kerrottiin esiselvityshankkeesta ja pyrittiin aktivoimaan kyläläisiä osallistumaan oman kylän kylävierailuun. Infopisteessä kerättiin kyläläisten mielipiteitä kyläkyselyllä (Liite 1) sekä lapset saivat kertoa kylien kehittämistarpeista piirtämällä. (Piirustuksia loppuraportin kannessa)

Hankkeesta jaettiin tietoa mainoksella, jota jaettiin infopisteessä, kylävierailulla ja muissa tilaisuuksissa joissa kylähanke oli mukana. (Liite 2)

Lasten piirustuksista kerättyjä ideoita kylien kehittämiseksi

Kylävierailut

Kylävierailu tehtiin kaikkiin 12 kylätoimikunnan alueelle, sekä kahdelle kyläalueelle, joissa ei ole kylätoimikuntaa. Projektityöntekijä sopi kylävierailun aikataulusta ja kahvitarjoilusta kylätoimikunnan puheenjohtajan tai sihteerin kanssa. Paikaksi valittiin joko kylän yhteinen kokoontumispaikka tai kylässä olevan yrityksen tila.

Kylävierailut tehtiin oppimiskahvila-menetelmässä, jolloin työpajat säilyivät vapaamuotoisina ideointipajoina. Työpajojen kesto oli noin kaksi tuntia. Tällä tavoin kyläläiset saivat mahdollisuuden kertoa oman kylän kuulumiset, vaikuttaa oman kylän kehittämisessä itselle tärkeitä asioita sekä yhdessä tarkastella oman kylän elinvoimaisuutta. Kehittämistarpeet mitä kylävierailulla käytiin läpi olivat, palveluiden kehittämisen tarve, yleishyödyllisten investointien kehittämisen tarve sekä paikallisen yritystoiminnan tilanne ja kehittämisen tarve. Lisäksi pohdittiin kylän turvallisuutta, näkyvyyttä ja viestintää.

Ensimmäisen kylävierailun yhteydessä kerrottiin myös tietoa hankkeesta ja kartoitettiin kylien intoa ja sitoutuneisuutta lähteä mukaan hankkeeseen.

RANUAN KYLÄHANKKEEN KYLÄVIERAILUT

Päivä	kylä	paikka	alkaa klo
25.6.	Kirkonkylä	Monkkari 2.0	17 -
26.6.	Saariharju	Saariharjun kota	19 -
3.7.	Peurajärvi - Mauru	Maurun kylätalon kota	18 -
4.7.	Petäjajärvi	Petäjävaaran kota	19 -
8.7.	Hosio	Simojoentie 217	17 -
9.7.	Impiö - Nikkilä	Nikkilän elämyskylä	18 -
11.7.	Kuha - Kuusijärvi	Kuhan erän maja	18 -
13.7.	Raiskio - Rovastinaho - Leppiaho	Hirviaho/Simojoentie 166	11 -
18.7.	Simojärvi - Korte	Kantonien Tuvat	19 -
20.7.	Pohjasperä - Piittisjärvi - Kalsto - Teerivaara - Kelankylä	Piittisjärven Pyytömiesten maja	12 -
27.7.	Kelankylä	Kelankylä kyläkota	15 -
5.8.	Kuukasjärvi	Kuukasjärven ent. koulu	19 -
6.8.	Asmunti - Telkkälä	Kylätalo Reetala	18 -
21.10.	Portimo - Saukkojärvi - Tolja	Portimon ent. koulu	18

Kylävierailun eli 1. työpajan päivämäärät ja osallistujamäärät

Kylätoimikunta	KYLÄVIERAILU Hankkeen info-tilaisuus 1. työpaja	Osallistujia kpl	Määrä tunteina 2 h/työpaja	Summa (euroa) 15€/h
Kuukasjärvi	5.8.2019	9	18	270
Petäjajärven kylätoimikunta	4.7.2019	7	14	210
Portimo-Saukkojärvi-Tolja	21.10.2019	2	4	60
Kuha-Kuusijärvi	11.7.2019	5	10	150
Asmunti-Telkkälä	6.8.2019	4	8	120
Saariharju	26.6.2019	5	10	150
Raiskio-Rovastinaho-Leppiaho	13.7.2019	1	2	30
Peurajärvi-Mauru	3.7.2019	9	18	270
Kela	27.7.2019	3	6	90
Hosio	8.7.2019	10	20	300
Impiö-Nikkilä	9.7.2019	8	16	240
Simojärvi-Korte	18.7.2019	35	70	1050
Kirkonkylä - Heinisuo - Nuupas	25.6.2019	5	10	150
Kirkonkylä - Nuorten työpaja	10.7.2019	10	20	300
Pohjaslahti - Piittisjärvi - Putkivaara - Teerivaara - Kaisto	20.7.2019	26	52	780
Yhteensä		139	278	4170

Kylätyöpajat

Kylävierailun lisäksi kylätyöpajoja järjestettiin neljällä kylällä. Kylätyöpajoissa työstettiin kylävierailun ideoita eteenpäin vietäväksi ja suunnitelmaksi.

KYLÄTYÖPAJA

PÄIVÄ	KYLÄ	PAIKKA	ALKAA KLO
19.8.	KIRKONKYLÄ	MONKKARI 2.0	17
30.8.	IMPIÖ - NIKKILÄ	NIKKILÄN ELÄMYSKYLÄ	19
3.9.	PEURAJÄRVI - MAURU	MAURUN KYLÄTALO	18
21.9.	SIMOJÄRVI - KORTE	KANTONIEMEN TUVAT	19

RANUAN KYLÄHANKE

Kylän elinvoimaisuuden, tunnistamisen ja palveluiden
erusteluhanke 2019

Kylätyöpajan eli 2. työpajan päivämäärät ja osallistujamäärät

Työpaja 2		Osallistujia kpl	Määrä tunteina 2 h/työpaja	Summa (euroa) 15 €/h
Peurajärvi-Mauru	3.9.2019	6	12	180
Impiö-Nikkilä	30.8.2019	4	8	120
Simojärvi-Korte	21.9.2019	19	38	570
Kirkonkylä - Heinisuo - Nuupas	19.8.2019	2	4	60
Pohjaslahti - Piittisjärvi - Putkivaara - Teerivaara - Kaisto	23.9.2019	11	22	330
Kylätoimijoiden työpaja	23.10.2019	8	16	240
Yhteensä		50	100	1500

Muut tapahtumat, joissa hanke oli mukana

10.7.2019 klo 9.30 – 11.30 Nuorten työpaja, Monkkari 2.0

- Nuorten idea: Ulkopuisto (Liite 3)

10.7.2019 klo 17 – 19 Mökkiläistapaaminen Hillatori

- mökkiläiskysely (Liite 4)
- mökkiläisten haastattelua

17.7.2019 klo 10 – 16 Kesätoripäivä Hillatori

Yhteistyössä Ranuan matkailuyhdistyksen ja Ranuajärven vesistöhankeen kanssa

- o kylien vesistön tila ja kunnostaminen kiinnostavat kyläläisiä ja vapaa-ajan asukkaita

3.- 4.8.2019 Ranuan Hillamarkkinat yhdessä VisitRanua

29.8.2019 Ranuajärven vesistöhankekalailta Ikosenpuistossa

mukana yhdessä Ranuan 4H:n kanssa.

Järjestimme leikkimielisen kisailun, jossa mm. tunnistettiin lähijärvien kaloja ja rakennettiin kaarnalaivoja luonnon omista materiaaleista. (Liite 5)

Elokorjuutapahtuma 6.9.2019 Hillatorilla

- Kylät tutuksi - kyseltiin kuvien perusteella, missä kylässä ollaan? (Liite 6)

Kyläyhdistysten digitupa 22.10.2019 klo 17 - 20

Kyläyhdistyksen digituvassa digineuvoja opasti kylätoimioija lappilaiset.fi-sivustolle rekisteröinnissä

Muut hankkeen toimenpiteet

Vaikka hankkeen pääpainoina olikin kylien omat kehittämisideat – ja suunnitelmat, pyrittiin hankeaikana myös välittämään vinkkejä kylien hyvistä toimintatavoista ja kylien yhteistyöstä.

Yhtenä tärkeimmistä muista toimenpiteistä hankeaikana oli aktivoida Ranuan kylien neuvosto uudelleen toimimaan.

Ranuan kylien neuvosto on kylien yhteistyöfoorumi sekä kyläläisten, virkamiesten ja luottamushenkilöiden välinen yhteistyöelin. Kylien neuvoston tehtävä on viedä tietoa kyliltä luottamushenkilöille sekä kunnan virkamiehille. Ranuan kylien neuvosto kokoontui puheenjohtaja Sakari Impiön johdolla 21.8.2019 keskustelemaan kylien elinvoimaisuuden kannalta tärkeistä aiheista sekä ajankohtaisista asioista. Neuvoston tahto on aktivoitua toimimaan uudestaan. Mukana kokouksessa oli myös Lappilaiset kylät ry:n kyläasiamies Pirjo Riskilä sekä Ranuan kyläasioista vastaavana viranhaltijana toimiva maaseutuasiamies Tarja Väärälä.

Hankkeen tavoitteena oli myös viedä tietoa kylätoimikunnan/yhdistyksen rekisteröinnistä.

Lappilaiset kylät ry:n kyläasiamies Pirjo Riskilä oli kylien neuvostossa kertomassa ja opastamassa kylätoimikunnan rekisteröitymisessä.

Kylähanke oli mukana kyläseuran perustamisessa kyläalueella, jossa ei ole kylätoimikuntaa. Pohjaslahti, Piittisjärvi, Putkivaara, Teerivaara sekä Kaiston alueen kyläläiset päättivät kokouksessaan käynnistään uudelleen toimintaan Kemihaaran kyläseuran.

Lapin Kansan toimittaja Reino Hämeenniemi oli kokouksessa mukana ja teki lehtijutun 30.9.2019 lehteen.

Kesän aikana Hosion kylätoimikunta neuvotteli ja teki sopimuksen Metsähallituksen kanssa Kupuskosken laavun kunnostamisesta. Hanketyöntekijä kävi 22.9.2019 tutustumassa laavuun ja kuulemassa kyläläisten kokemuksia laavun kunnostamisesta, sekä tulevista kehittämisideoista laavun ympärillä.

Hankkeen aikana käytiin Ranuan kunnan viestintä – ja matkailupäällikkö Salla-Mari Koistisen kanssa tutustumassa ja ideoimassa erilaisia kylien kohteita.

- Kangosjärven perinnetila
- Vatikallio, eli vatimainen rakka
- Vanhan Laivalantien alkupään sodanaikaisia jälkiä
- Ranuajärven luontopolun kehittämisessä

Keskusteluja kylien kehittämiseksi käytiin eri toimijoiden kanssa:

- Teknisen osaston johtaja Risto Niemelä
- Vanhuspalvelujohtaja Marketta Uimaniemi – Honkanen
- Ranuan Infra Oy:n toimitusjohtaja Veli Saarijärvi
- MTK-Ranua puheenjohtaja Osmo Saukko
- Maaseutuasiamies Tarja väärälä
- Ranuan metsänhoitoyhdistys Jouko Höyhty
- Lapin AMK projektisuunnittelija Karoliina Majuri – porotaloudesta
- ProAgria Lappi Marjut Petäjäjärvi maaseudun kehittäminen ja eri rahoitusmahdollisuudet
- Voimaantuvat kylät-hanke Luke
- BusinessRanua
- Kirjastotoimenjohtaja Vesa Sarajärvi Kirjastoauton kehittäminen

Viestintä

Ranuan kunnan viestintä – ja matkailupäällikkö Salla-Mari Koistinen suunnitteli hankkeelle logon.

Kylien elinvoimaisuuden, toimenpiteiden ja palveluiden
esiselvityshanke 2019

Logo kuvaa mahdollisuuksia mitä kylissä on:

Talo - asuminen

Vaeltaja, pyöräilijä – retkeilyreittejä, luonnossa
liikkumista

Traktori - elinkeinoja

Ohra - luonnonvaroja

Hankkeelle perustettiin Facebook-sivut, joiden kautta välitettiin tietoa hankkeen tapahtumista.

Hankkeen tilaisuuksista mainostettiin Kuriiri-lehdessä, Ranuan kunnan www-sivuilla, sekä kauppojen ilmoitustauluilla. Osat kylistä halusivat tilaisuuksista paperisen mainoksen, jonka projektityöntekijä teki ja kyläläiset jakoivat.

Hankkeen kylävierailusta oli lehtijuttu Kuriirilehdessä sekä kyläyhdistyksen kokouksesta oli lehtijuttu Lapin Kansassa.

Hankkeen aikana kartoitettiin myös kylien eri vastuuhenkilöt, joiden avulla hankkeen ajankohtaisista asioista tiedotettiin.

Hanke teki yhteistyötä Digi Lappi hankkeen kanssa välittämällä tietoa kyliin digi-tupien järjestämiseksi.

Yhteistyötä tehtiin Ranuajärven vesistöhankeen sekä Vesku – vesienkunnostus hankkeen kanssa viemällä tietoa kylien vesistöjen kunnostamisesta ja kertomalla heidän hankkeista.

b. Aikataulu

Alkuperäinen hankeaika oli 3.6.2019 – 2.10.2019. Hankkeen ohjausryhmä päätti 27.9.2019 sähköpostikokouksessa hakea hankkeelle jatkoaikaa 4.6.2019 – 31.10.2019. Jatkoajan hakeminen edellytti uutta kustannusarviota, jossa tehtiin kustannusten siirtoja niin, että kokonaiskustannusarvio ei muuttunut.

Kesäkuu 2019

- 3.6.2019 hanketyöntekijä aloitti työt
- 13.6.2019 aloituspalaveri rahoittajan kanssa
- 13.6.2019 ensimmäinen ohjausryhmän kokous
- 14.6.2019 hankkeen kylien yhteinen info-tilaisuus Hillatorilla
- 20.6.2019 hankkeen tiedotus: tapaaminen Ranuan kunnan matkailu- ja viestintäpäällikön kanssa, facebook-sivujen luominen, hankkeen logon suunnittelu, canva-suunnitteluohjelman opastus
- 25.6.2019 Kirkonkylän kylävierailu
- 25.6.2019 Saariharjun kylävierailu
- kesäkuun ajan kartoitettiin ja tavattiin kylien vastuuhenkilöitä sekä kylätoimikuntien puheenjohtajia ja sihteereitä

Heinäkuu 2019

- 3.7.2019 kylävierailu Peurajärvi-Mauru
- 4.7.2019 kylävierailu Petäjäjärvi
- 8.7.2019 kylävierailu Hosio
- 9.7.2019 kylävierailu Impiö – Nikkilä
- 10.7.2019 nuorten kylätyöpaja Kirkonkylä
- 10.7.2019 mukana Ranuan kunnan mökkiläistapaamisessa Hillatorilla
- 11.7.2019 kylävierailu Kuha – Kuusijärvi
- 13.7.2019 kylävierailu Raiskio – Rovastinaho – Leppiaho
- 16.6.2019 tutustuminen Saukkojärven koulu – ja kotiseutumuseoon
- 17.7.2019 Kesätoripäivä Hillatorilla yhteistyössä Ranuan matkailuyhdistyksen ja Ranuajärven vesistöhankeen kanssa
- 18.7.2019 kylävierailu Simojärvi – Korte
- 19.7.2019 Voimaantuvat kylät-hankkeen tapaaminen Kuukasjärven kylätalolla
- 20.7.2019 kylävierailu Pohjasperä – Piittisjärvi – Kaisto – Teerivaara – Putkivaara
- 27.7.2019 kylävierailu Kelankylä

Elokuu 2019

- 3 – 4.8.2019 hillamarkkinat Ranualla. Teltta yhdessä VisitRanuan kanssa
- 5.8.2019 kylävierailu Kuukasjärvi
- 6.8.2019 kylävierailu Asmuntti – Telkkälä
- 9.8.2019 tutustuminen Ranuajärven luontopolkuun

- 13.8.2019 ohjausryhmän toinen kokous
- 16.8.2019 tutustuminen Kangaslammen perinnetilaan yhdessä matkailupäällikön kanssa
- 19.8.2019 kylätyöpaja Kirkonkylällä
- 20.8.2019 Ranuan kylien neuvoston kokous
- 29.8.2019 Ranuajärven vesistöhankekalailta Ikosenpuistossa. Mukan yhteistyössä Ranuan 4H-yhdistyksen kanssa.
- 30.8.2019 kylätyöpaja Nikkilä – Impiö

Syyskuu 2019

- 2.9.2019 tutustuminen Laivalan kohteeseen yhdessä matkailupäällikön kanssa
- 3.9.2019 kylätyöpaja Peurajärvi – Mauru
- 6.9.2019 elonkorjuutori, mukana esittelemässä hanketta ja kylien kohteita
- 22.9.2019 kylätapaaminen Hosiossa, Kupusen laavulla
- 24.9.2019 Kemihaaran kyläyhdistyksen perustamiskokous Piittisjärvellä

Lokakuu 2019

- 21.10.2019 Ranuan kunnan elinvoima-aiheinen tapaaminen
- 21.10.2019 kylävierailu Portimo – Saukkojärvi – Tolja
- 22.10.2019 Digi-tupa hankkeen kyläyhdistysten digitupa Toivolan koululla
- 23.10.2019 ohjausryhmän tiimipalaveri yhdessä kyläyhdistysten kanssa

c. resurssit

Hankkeeseen palkattiin projektityöntekijä, joka teki tiivistä yhteistyötä kylien asukkaiden ja eri kylätoimijoiden kanssa. Hankkeen käytössä oli myös ohjausryhmän laaja asiantuntemus ja osaaminen.

Hankkeen ohjausryhmässä oli

Jaakola Anitta	Ohjausryhmän puheenjohtaja, vapaa-aikatoimen johtaja, kansalaisopiston va. rehtori, Ranuan kunta
Väärälä Tarja	Ohjausryhmän varapuheenjohtaja, maaseutuasiamies, Ranuan kylien kyläasioista vastaava viranhaltija, Tervolan kunta
Kutuniva Juha	Peräpohjolan Leader ry.
Kuha Rauno	
Kuoksa Rauno	
Majuri Karoliina	
Niemelä Sakari	
Paakki Katja	

d. Toteutuksen organisaatio

Hanketta hallinnoi Ranuan kunta

Projektityöntekijän tehtäviin kuului toteuttaa esiselvityshankkeen hankesuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen, aikataulusta pitäminen, tiedottaminen, raportointi ja maksatushakemuksen tekeminen.

Hankkeen tukena toimi Ranuan maaseudun kehittämistöistä ja kyläasiamiehen toiminnasta vastaava maaseutupäällikkö Tarja Väärälä. Hanke kuuluu Ranuan kunnan kylien kehittämiseen ja siltä osin hankkeessa oli tukena myös Ranuan kunnan matkailu- ja viestintäpäällikkö, kunnan kehittämisspäällikkö sekä kunnan yhteyspäällikkö. Hankkeen taloushallinnon hoiti Ranuan kunta.

e. Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen hyväksytty kustannusarvio, uusi kustannusarvio muutoshakemukseen sekä lopullinen toteutuma.

	Hyväksytty kustannusarvio	Toteuma 3.6.2019 - 13.8.2019	Hyväksytty kustannusarvio - toteuma Erotus	Kustannuslajien väliset siirrot (muutoksen hakuun)	Uusi kustannusarvio	Lopullinen toteutuma 3.6.2019 - 31.10.2019
TOIMINTATUOTOT	20 000				20 000	20000
Vastikkeeton työ	5 000				5 000	5000
TOIMINTATUOTOT YHT:	25 000				25 000	25000
TOIMINTAKULUT						
Määräaikaisten palkat ja palk	10 800	5 130,00	5 670,00		13100	13970
Henkilösivukulut	3 400	1 063,53	2 336,47		3600	2854,77
Henkilöstökulut yht.	14 200	6 193,53	8 006,47	2 500,00	16 700,00	16824,77
Muut	3 000	539,34	2 460,66	1000,00	2 000,00	1930,16
Matkat	1 300	370,00	930,00	500,00	800	628,66
Vuokrat	1 500	0,00	1500	1000,00	500	844,48
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	20 000	6 732,87	12 897,13		20 000,00	20228,07

f. Raportointi ja seuranta

Hankkeessa oli ohjausryhmä, joka seurasi hankkeen toteutusta rahoittajan ohjeiden mukaisesti. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa kokoukseen, piti kaksi kertaa sähköpostikokouksen ja kerran tiimipalaveriin yhdessä kylien edustajien kanssa.

g. Hankkeen riskit

Hankkeen riskinä jo suunnitteluvaiheessa pidettiin sitä, ettei ihmisiä saada osallistumaan kyliltä tarpeeksi, jolloin suunnitelmat jäävät suppeiksi eikä synny tarpeellista sitoutumista jatkosuunnitelmien tekoon. Osassa kyliä kyläläisten osallistuminen olikin vähäisempää ja osissa kyliä oltiin taas hyvin aktiivisia.

Hankkeen suunnitteluvaiheessa riskinä ja haasteena mahdollisesti tulevan jatkohankkeen toteutumisen kannalta pidettiin myös kylätoimikuntien rekisteröitymistä. Hankkeen aikana kiinnostusta rekisteröitymiseen kuitenkin oli ja kylissä on suunnitelmia kyläyhdistyksen rekisteröintiin.

4.3. Yhteistyökumppanit

Ranuan kylien kylätoimikunnat ja kyläyhdistykset

Lappilaiset kylät ry

Peräpohjolan Leader ry.

4.4. Tulokset ja vaikutukset

Esiselvityshankkeen tuloksista voidaan todeta, että Ranuan kunnassa kyläläiset ja vapaa-ajanasukkaat ovat kiinnostuneita oman kylän ja kyläalueen kehittämisestä.

Nelikenttäanalyysi kylien suunnitelmista

VAHVUUDET

Jokaisella kylällä omat ominaisuudet ja vahvuudet

- Luonto
 - s Asuinympäristö, kylät
 - i Peruspalvelut
 - s Harrastusmahdollisuuksia
 - ä Aktiivisia kylätoimijoita, kyläelämä, yhteisöllisyys
 - i Vahva side omaan kylään
 - s Vahva kulttuurihistoria
 - e Eri alan osaaajia ja yrittäjiä
 - t Tekemisen meininkiä, tahtoa
- KYLÄLÄISET, KYLÄSSÄ OLIJAT

HEIKKOUEDET

- Työpaikkojen puute
- Työvoiman saatavuus
- Asutuspula
- Sivukylissä tyhjiä asuntoja
- Julkisten palveluiden väheneminen
- Kylien näkyvyys
- Kyläkoulujen lopettaminen
- Yhteisten tapaamispaikkojen puute
- Kyläilmeen rapistuminen
- Kyläyhdistysten toiminnan hiipuminen
- Aktiivisten kylätoimijoiden väheneminen

MAHDOLLISUUDET

Kylät ja maaseutualueet nähdään tulevaisuudessa mahdollisuuksien tarjoajana

- Vapaa-ajan asunnolla asuminen ja etätyönteko
 - u Maaseudulle muuttaminen kiinnostaa
 - l - Hitaampi elämäntapa
 - k - Ekologisempi elämäntapa
 - o Digitalisaation mahdollisuudet
 - i Lähiruoka - tuottaminen ja jalostaminen
 - s Eläinpuisto, matkailu
 - e Litokaira, Simojoki, Simojärvi
 - t Kyläyhdistykset - uudenlaisen toiminnan tekijänä
- Megatrendejien seuraaminen

UHAT

- Vesistön kunto - reagoitava nyt
- Perinteisten elinkeinojen väheneminen
- Kylien turvallisuus heikkenee
- Väki vähenee ja vanhenee
- Kunnan tekemien päätösten vaikutus, miten voidaan vaikuttaa

Kehittämisen tarpeet kohdistuvat kylän toiminnallisuuden parantamiseen, eli millä tavoin kylän ekologisuutta, toiminnallisuutta, sosiaalisuutta ja kulttuuria voidaan kehittää niin, että se lisää kylän viihtyvyyttä ja elinvoimaisuutta.

- Hankkeen aikana kyläläiset saivat mahdollisuuden kertoa oman kylänsä kuulumiset ja vaikuttaa oman kylän kehittämiseen

- Kyliin jaettu tieto kylätoimikuntien rekisteröinnin hyödyistä toi uusia kehittämisideoita, mitä kyläyhdistys voi itsenäisesti omassa kylässä tehdä. Esimerkiksi toteuttaa hankerahoituksella kehittämiskohteiden toteutuminen
- Kylien palveluiden kartoitus toi esiin asioita, mitä kyläläiset voivat jatkossa pohtia enemmän ja etsiä ratkaisukeinoja oman kylän arjen sujuvuuden turvaamiseksi. Kylien turvallisuutta pohdittaessa löydettiin kehittämiskohteita ja ideoita, miten kylien turvallisuutta saadaan parannettua.
- Kylissä on erilaisia yleishyödyllisiä investointikohteita ja niiden kunto vaihtelee hyvästä heikkoon.
- Luonto ja luonnossa liikkuminen koetaan tärkeänä asiana ja nähdään, että jatkossa luonnon merkitys tulee kasvamaan. Luonnossa liikkuminen on tärkeä terveyden ja hyvinvoinnin lähde. Valmiit reitit ja kohteet, sekä niistä saatava tieto lisäävät luonnossa liikkumisen helppoutta.
- Kyläläisten harrastusmahdollisuuksien parantamista lisää talkoilla tehdyt ja huolletut ladut. Suunnitelmissa on erilaisten lähiliikuntapaikkojen tekeminen ja nykyisten ylläpitäminen ja kehittäminen. Lähiliikuntapaikat tehdään kylän tarpeiden mukaisesti ja mahdollisesti liikuntapaikkojen käyttöä voisi tehostetaan ”kyläliikuttajilla”
- Kylän elinvoimaisuutta tarkasteltaessa ja jatkosuunnitelmia tehdessä hyödynsaajana halutaan pitää kyläläiset, vapaa-ajan asukkaat, kylien yrittäjät ja muut kylässä kulkijoita, eli että kylien kehittämisessä hyödynsaajana olisi mahdollisimman iso yhteisö.
- Kylien viestinnällä ja näkyvyydellä on suuri merkitys kylän viihtyvyyden ja elinvoimaisuuden kehittämisessä. Joissakin kylissä on omaa viestintää ja näkyvyyttä esimerkiksi Facebook-sivut. Näkyvyyden kehittäminen koettiin jatkosuunnitelmissa tärkeimmäksi asiaksi. Kylissä olevat mahdollisuudet ja toteutuneet tarinat halutaan tuoda esille paremmin.

Hankkeen aikana kylien elinvoimaisuuden kehittämiseen saatiin lisäpotkua ja kylien yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyden tunteeseen uutta intoa. Palveluiden kehittämistarpeiden kartoituksesta saatiin taustatietoa, jota kunta voi käyttää oman toiminnan kehittämiseksi. (Liite 7)

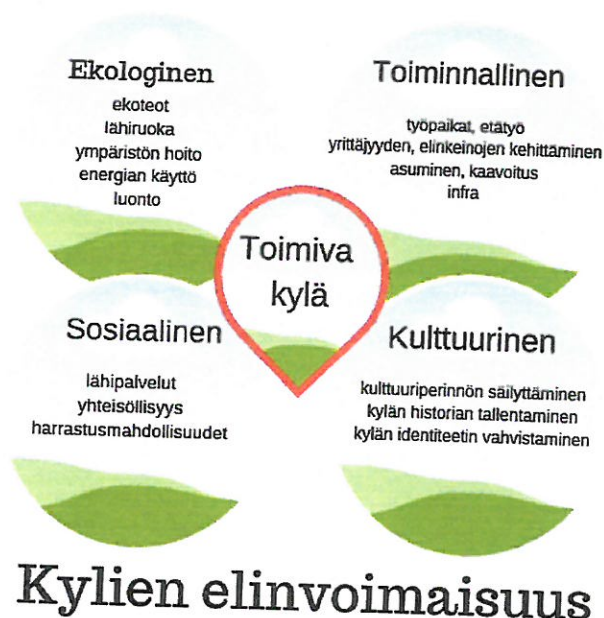
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Kylien työpajojen tuloksena syntyneen yhteenvedon ja kylien toimijoiden ja ohjausryhmän tiimipalaverin tuloksena toivotaan, että esiselvityshankkeen kehittämiskohteiden pohjalta tehdään jatkohanke. Kylissä jatkohankkeelle nähtiin tarve ja kylätoimikunnat/kyläläiset ovat sitoutuneita kukin omalla kehittämistarpeellaan lähtemään mukaan osallistumaan jatkohankkeeseen.

Jatkohankkeen tavoitteena on kehittää kylän ekologisuuksi, toiminnallisuutta, sosiaalisuutta ja vahvistaa kylän kulttuuria. Jatkohankkeessa haetaan erilaisia, nykyaikaisia toimintatapoja kylän toiminnan parantamiseen ja näkyvyyteen. Kylässä asuminen ja kylään muuttaminen halutaan tehdä helpommaksi.

Jatkohankkeessa haetaan toimintatapoja, miten:

- Miten vahvuuksia voidaan hyödyntää paremmin nyt ja tulevaisuudessa kylien viihtyvyyden parantamiseksi ja elinvoiman lisäämiseksi?
- Miten kylien mahdollisuudet nähdään tulevaisuudessa ja miten mahdollisuuksien toteutuminen varmistetaan?
- Miten heikkoudet muutetaan mahdollisuuksiksi ja hyödynnetään viihtyvyyden parantamiseksi ja elinvoiman lisäämiseksi?
- Miten kylien elinvoimaisuuteen liittyviä uhkia voidaan lieventää ja poistaa?

6. Ohjausryhmän lausunto hankkeen toteutuksesta

Ohjausryhmän kokouksessa todetaan hankkeen toteutuneen suunnitellusti ja hankkeen tavoitteet saavutettu. Hankkeessa tehdyt toimenpiteet vastaavat hyvin hankesuunnitelmassa annettuihin hankelupaukseen. Hankesuunnitelmassa esitetyt tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Raportissa esitetään joukko ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi. Ehdotukset ovat kooste kyläkierron tuloksista. Ranuan kunnan tulisi ryhtyä toimenpiteisiin ehdotusten kokoamiseksi rahoituskelpoiksi hankesuunnitelmaksi ja lähteä toteuttamaan jatkotoimenpiteitä.

7. Allekirjoittajat ja päiväys

Ranualla 10.12.2019

Anitta Jaakola

Ohjausryhmän puheenjohtaja

LIITE 1

Tuula Nurmela

Hanketyöntekijä

Yhteenveto kyläkyselystä 14.6.2019

Vastanneiden mielestä oman kylän valtteja ovat:

- turvallinen, tuttu, rauhallinen
- hyvin toimiva jätepalvelu
- kirkko
- kaupat
- hyvät linja-autoyhteydet
- luonto, luonnon rauha, järvet, Simojärvi
- kalastus- ja metsästysmaat
- marjastaminen
- hyvät naapurit ja naapuriapu, mukavia ihmisiä, kyläyhteisö
- ystävällisyys, ystävyyys, läheisyyttä
- kulttuuripiirien kirjavuus
- hyvää palvelua
- hyvä vanhustenhoito
- eläinpuisto, matkailua
- selvät vuodenaajat
- lapsille ja nuorille harrastus – ja vapaa-ajan toimintaa
- terveyskeskuksen palvelut hyvät
- toimiva koululaitos
- kiireettömyys
- kehittyvä ote
- paikallislehti
- viihtyisyys

Parannettavia asioita ovat:

- vesien kunto
- penkkejä huonojalkaisille
- Ikkosenpuiston siisteys, ympäristö kasvatusta
- kunnon uimapaikka
- turistille vetonaula Kirkonkylälle
- liikuntamahdollisuuksia, uimahalli/kylpylä, keilahalli
- retkeily – ja nuotiopaikkoja kylän lähelle
- kaikki palvelu sulkeutuu aikaisin
- turhaa vastakkainasettelua, kateutta
- taidetoimintaa: leirit, opetus
- kulttuuritarjontaa enemmän, konsertteja, enemmän kesätapahtumia
- Ympäristönhoito, ”kylästä puuttuu kaikki kaunis”, kyläilmeen siistiminen, kukkia tienvarsiin ja katukuvaan
- pienyrittäjiä ei kannusteta ja avusteta riittävästi, joka tekee kulttuuria, hyvinvointia, kauneutta
- tiestön kunto heikkenee
- lastenhoitoa paremmin sivukyliin, vanhusten palvelua parantaa
- kutsutaksi kyyditystä useammin
- ihmisten aktivointia osallistumaan, nuorten aktivoiminen
- eläkeläisille kunnon kokoontumistilat
- parempi työllisyys, työpaikkoja lisää
- muuttotappion vähentäminen, lisää nuoria paikkakunnalle
- yritysten näkyvyyden kehittäminen
- kunnan asuntojen kunto huono, ei vuokra-asuntoja, tontteja
- Kylien väliset urheilukisat – niin kuin ennen vanhaa
- talvisin valoja enemmän

Mitä palveluja kaivataan:

- kyläkauppoja, R-kioski
- kahvila, digikahvila, kesäkahvila, muu oleskelupaikka
- ravintola, enemmän ruokailutarjontaa, baari
- digi-neuvontaa
- erikoisliikkeitä, urheiluliike, kalastustarvikkeita, vaatekauppoja
- ikäihmisille auttavaa palvelua
- kyliin matkailijoille pysähdyspaikkoja, joissa myös kioski/kahvila
- eläinpuistoon käsityömyymälä
- jokapaikan taitaja, rakennusliikkeitä

Kylän lapset ja nuoret:

- aikuisia, jotka välittävät
- kavereita
- monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, tiloja yhdessäoloon
- ohjattua toimintaa
- lapsille päivätoimintaa, varsinkin kesäisin

LIITE 2

Rohkea Rannua **RANUAN KYLÄHANKE**

Selvittää Ranuan kunnan kylien kehittämisen tarve
palvelut
yleishyödylliset investoinnit
paikallinen yritystoiminta

Lisätään kyläläisten tietoisuutta siitä, miten kyliä ja
niiden toimintaa voidaan kehittää

 **KYLÄVIERAILUT
TYÖPAJAT
SUUNNITELMAT**

Kylien elinvoimaisuuteen lisäpotkua
Kylien yhteisöllisyys lisääntyy
Kylien toimintakyky paranee

Kylien elinvoimaisuuden, toimenpiteiden ja palveluiden esiselvityshanke
3.6. - 2.10.2019
Lisätietoa: Tuula Nurmela, puh 040 6342115

 Peräpohjola Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LIITE 3

Nuorten idea tapaamispaikaksi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

IDEA!!!!

Nuorten puisto

HILLATORILLA

Nuoret mukaan suunnitteluun - ideakilpailu

Nuoret osallistuu tekemiseen - talkoot

Katos:

- penkkejä

- latauspaikkoja

Turvallinen paikka:

- kameravalvonta

- valot

Nuoret järjestää tapahtumia,
pop up ravintolapäiviä yms.

Graffitiseinä,
MITÄ MUUTA?

LIITE 4

Mökkiläistapaaminen 10.7.2019 klo 17 – 19

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Ranuan kylähankkeen mökkiläiskyselyn tulokset

MYÖNTEISET ASIAT

- + puhdas luonto
- + kalaisat järvet
- + hyvät metsästysmaat
- + hyvät marjastusmaat
- + ihmiset mukavia, myös mökkinaapurit
- + ei punkkeja eikä kyykäärmeitä
- + hyviä retkikohteita: Porosaaren laavu, Lamanki? Eläinpuisto
- + loma-asunnon sijaintiin vaikuttaa:
 - kotiseutu
 - sukulaiselta ostettu
 - sattuman kautta löydetty kohde
 - jos haetaan rauhallista mökkipaikkaa
- + rakennusluvut tulee nopeasti

KEHITTÄMISEN TARVE

- mökkiteiden hoitoon saako avustusta?
- vapaa-ajan asunnon muuttaminen vakituiseksi asunnoksi helpommaksi
 - o eläkkeelle jääneitä, osa-aika eläkeläisiä
 - o etättyötä mökiltä
- levähdyspaikkoja (penkkejä) sivukylille, tienvarsille
- Mökkiläisten palautelinja, mökkiläiskirje jossa kunnan viimeisimmät uutiset, "mökkiläistyöryhmä"
- www-sivut paremmat mökkiläisille (tapahtumia, myytävät tontit)
- Vapaa-ajan kiinteistön kiinteistöveron parempi kohdennus -> vesienhoitoon, kalanistutuksiin

Mitä palveluja/yrityksiä kaipaavat

- myymäläauto,
- kirjastoauto myös kesällä
- karaoke-baari
- ravintola
- mökkitalkkari

Osallistutaan vähän kyläyhdistyksien toimintaan

- infoa, että voisivat osallistua, mitä kylillä tapahtuu, milloin talkoita jne..

Osallistutaan tienhoitokunnan ja kalastusosuuskunnan kokouksiin

Kiinnostusta vesijohtoverkkoon liittyminen, mökin sähköistys (koetaan kalliiksi)

Paperinen hillakartta

Korjattavia kohteita:

Taipaleenlahti (Simontaival) veneenlaskupaikka, Koirajärven Laavu

LIITE 5

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Järjestimme leikkimielisen kisailun, jossa mm. tunnistettiin lähijärvien kaloja ja rakennettiin kaarnalaivoja luonnon omista materiaaleista.

OSALLISTU KISAAN!

1

Aloitetaan pallonheitolla
jääkö rimalle roikkumaan

2

Rakenna kaarnalaiva
testaa kelluuko

3

Heitä saapasta takaperin
osuuko saaviin

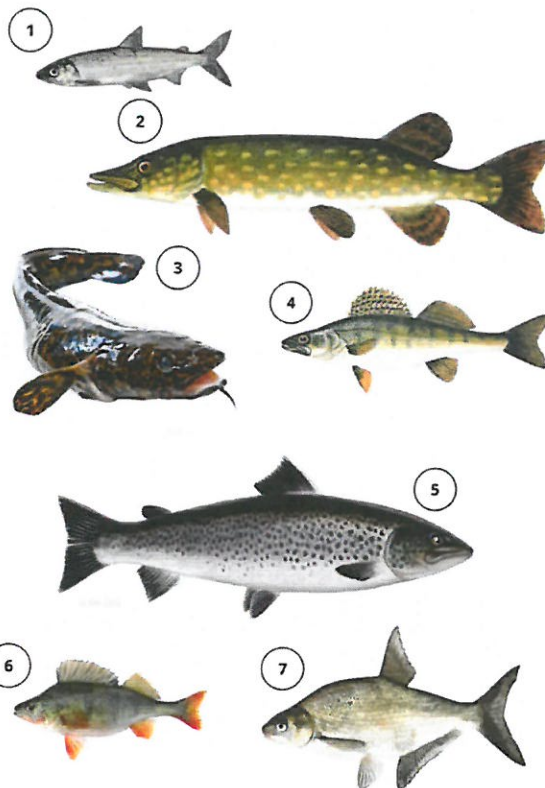
4

Tunnista kalat

Kaikki osallistujat palkitaan

Kaikkien osallistujien kesken arvota!

4H Ranua

LIITE 6

**Rohkea
Ranua**

LEADER

Peräpohjola

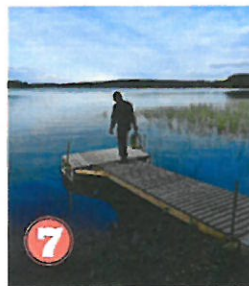
Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

KYLIEN LAAVUT JA KODAT

KYLIEN KOKOONTUMIS- PAIKAT

LIITE 7 RANUAN KUNNAN KYLIEN NYKYTILANNE, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

KYLÄYHTEISÖ

Ikääntyvä kyläläinen

- Voiko oikeasti kylissä asua kuinka kauan, minkä kuntoiseksi asti?
- Perustuu naapuriapuun/sukulainen huolehtii
- perustua tasa-arvoisuuteen alueiden välillä
- Miten ruokapalvelu kylillä, minkälainen palvelun laatu?
- Huolena kylien ikäihmisten yksinäisyys
- Turvallisuus kylässä

Kuntastrategia – eletään terveellisesti ja turvallisesti kaikissa elämän vaiheissa

- Tavoitteena ikäihmisten asumisen tukeminen omassa kodissa
- Vanhuspalvelusuunnitelma
 - o tehdään palveluntarvearviointi
- Kunta tehnyt Ikäihmisen palveluopas vuonna 2016 -> hyvä opas, vaatii päivittämistä
- Asioimiskyyti kylältä kirkonkylälle hyvä palvelu

KEHITTÄMISEN TARVE

- Ikäihmisten palveluista tiedottaminen
 - o Marketta valmis lähtemään kyliin kertomaan asiasta
- Turvallisuus kylässä: kaupustelijat, myyjät, ilkivallan tekijät
 - o turvallisuus opas, turvailta-tilaisuus
- erilaista viriketoimintaa, ulkoiluttamista jne...
- eri sukupolvien välistä yhteistä toimintaa esim. puutarhan hoito
- Omaishoitajien jaksamisesta huolehtiminen
 - o taukopiiritti, osallistujia kyliltä kaivataan, mahdollinen saada myös omaan kotiin
- Vanhusten viikko – tapahtumia kyliin
- Digitalisaation hyödyntäminen
 - o erilaiset turvapalvelut, kuvapuhelin, ovihälytin
- Vanhuspalvelutoimistolle parempi paikka
 - o näkyvämmällä paikalla
 - o helpompi tulla, esteettömyys
- Tulevaisuudessa tarvitaan erilaista yritystoimintaa vanhuspalveluun
 - o hoivayrityksiä, siivouspalvelu, asiointipalvelu, ulkoiluttamispalvelu
 - o kyläyhdistykset palvelun tuottajana sivukylissä?

Lapset

- Perhetyöntekijän saaminen? nopea tarve
- Päivähoitopaikan saaminen vaikeaa, laki
- Vaikeudet päivähoitopaikan saamisessa vaikeuttavat yritystoimintaa, töihin menoa
- erityisen tuen tarpeessa olevat lapset, miten saavat tarvitsemaansa apua?
- Onko päteviä opettajia, opettajalla tärkeä tehtävä kasvattajana
- koulukerhot hyvä asia, koska kyyditys kerhon jälkeen kotiin
- Koulukerhoja sivukyliin?

Koulu

- Sivukyli koulujen lakkauttamisista pitäisi olla huolissaan opetuksen laadun, lasten tasa-arvoisen kohtelun sekä pitkien koulumatkojen aiheuttamien asioiden vuoksi.
- Onko sivukyli koulujen lakkauttamisen taustalla kunnan tahto ajaa väestö asumaan kuntakeskukseen?
- Sivukyli koulujen lakkautusta on perusteltu kustannus-säästöillä, mutta onko todellinen säästöä kuitenkaan tullut?
- Onko lakkautuspäätöksiä tehdessä arvioitu vaikutuksia lapsiin?
- Täyttyykö lapsen yhdenvertaisuus, jos sivukylän lapsen koulumatkaan voi kestää jopa 2,5 tuntia, mikä on laitettu rajaksi koulumatka-ajan maksimipituudeksi Ranualla.
- Kaikki se aika minkä lapsi käyttää koulumatkaan on pois lapsen ajasta kotona, harrastuksista.
- Vihdoinkin uusi koulu Kirkonkylälle

Kehittämisen tarve:

Kyläkoulu nähdään kunnan vetovoimatekijänä. Meillä on vaihtoehto

Kyläkoulun erikoistuminen, painottuminen eri asiaan esim. digi, yrittäjyys, luonto

- lasten teknologiaosaaminen kasvaa
- kehittää lasten digitaalista osaamista
- Hyvän valokuituyhteyden hyödyntäminen
- osa opetuksesta etäyhteydellä – mobiilikoulu
- kansainvälisyys mahdollisuus
- e-sport
- ympäristöarvot, tietoisuus

Nuoret

Ranuan kunnassa on panostettu paljon nuorten asioihin mm.

- uusimalla nuorisotilat, tarjoamalla etsivän nuorisotyön palveluja, nuorten työpajatoimintaa
- kansainväliseen nuorisotoimintaan
- nuorisovaltuusto, jonka tarkoituksena on olla nuorten vaikuttamiskanava heitä koskeissa asioissa kunnan päätöksenteossa
- nuoret valveutuneita ympäristöasioissa, yhteistä tekemistä ympäristön hyväksi

Nuoret huolissaan:

- kirjastopalvelujen säilymisestä
- nuoret toivovat, että täällä lukemista tuetaan ja sen eteen tehdään töitä niin kotona, kun koulussa ja kunta omilla päätöksillään tukisi sitä kehittämällä kirjastopalveluita.
- Hyvä malli nuoren osallistumisesta lukutaidon esilletuomiseen on Ranuan kirjastossa Jytyn palkkaama nuori
- Nuoret tarvitsevat kuntaan yksiöitä ja pieniä kaksioita. He toivovat, että kunnan vuokra-asuntoja kunnostetaan ja modernisoidaan.

Toiveet vapaa-ajan toimintaan:

- ”Yhteiskuntailta” jossa kerrotaan mm. asumiseen liittyvistä asioista, miten pystyy vaikuttamaan asioihin, eri tukien saannista, omasta taloudenhoidosta jne.
- Nuorten liikuntaharrastus:
 - o Alle puolet suomalaisista lapsista ja nuorista liikkuu liikuntasuosittelun mukaisesti
 - o Kavereilla on iso merkitys liikkumaan innostajana, mutta myös vanhempien esimerkki ja asenne vaikuttavat lasten ja nuorten liikkumiseen.

- Ranuan kunta on panostanut liikuntapaikkojen kehittämiseen varsinkin Kirkonkylällä. Liikuntapaikkoja löytyykin monipuolisesti jäähallista jalkapallokenttään ja monenlaisia ulkoliikuntapaikkoja ja reittejä. Lisäksi löytyy kansalaisopistolta erilaisia liikuntakerhoja sekä yksityisiä liikuntapalveluja tarjoavia yrityksiä.
- halutaan trendikkäitä liikuntaharjoitteluja esim. body weight training,

Kylätoiminta

Kylätoiminnassa mukana oleminen mahdollistaa vaikuttamisen oman kylän asioihin. Osallistumalla kokouksiin ja erilaisiin tapahtumiin, pääsee mukaan päätöksentekoon ja kylän toiminnan suunnitteluun. Vain osallistumalla voi vaikuttaa siihen mitä ja miten asioita tehdään.

Kylätoiminta on

- paikallista toimintaa
- yhteisöllistä
- vapaaehtoista
- vapaa-ajalla tapahtuvaa
- kylän omiin olosuhteisiin ja tavoitteisiin perustuvaa
- Yhdessä tekeminen luo yhteisöllisyyttä ja yhteisöllisyys luo turvallisuutta
- Perustuu vastavuoroisuuteen, naapuriapuun, talkootyöhön

Kylä on laajempi kuin maantieteellinen alueensa. Kylä on kaikkien niiden suhteiden verkosto, jossa kylässä asuvat ihmiset ovat mukana. Näin jokainen kylä ulottuu Uudellemaalle, ulkomaille ja New Yorkiin asti. Tähän sukulaisten, tuttavien ja kollegoiden muodostamaan ihmissuhdeverkostoon perustuu myös minkä tahansa kylän mahdollisuus hyödyntää kehitysmahdollisuuttaan.

Ranualla on yhteensä 12 kylätoimikuntaa

Rekisteröityneitä kylätoimikuntia/yhdistyksiä tai kyläseuroja on

- Asmunti-Telkkälän kyläseura ry
- Impiö-Nikkilä kyläyhdistys ry
- Kelankylän kyläseura ry
- Kemihaaran kyläseura ry
- Maurun seudun kyläseura ry
- Portimon seudun kyläseura ry

Muut kylätoimikunnat

- Hosion kylätoimikunta
- Kuha - Kuusijärvi kylätoimikunta
- Kuukasjärven kylätoimikunta
- Petäjäjärven kylätoimikunta
- Raiskio – Rovastinaho kylätoimikunta
- Saariharjun kylätoimikunta

Kylien neuvosto

- Ranualla on perustettu kylien neuvosto. Neuvosto on kylien yhteistyöfoorumi sekä kyläläisten, virkamiesten ja luottamushenkilöiden välinen yhteistyöelin
- kokoontuivat syksyllä ja tarkoitus aktivoitua uudestaan ja kokoontua jatkossa 2 krt/vuosi
- kirjelmöivät kunnan päättäjille

KEHITTÄMISEN TARVE KYLÄTOIMINNASSA:

- Kirkonkylän, Heinisuo, Nuupas alueen asukkaiden aktivoiminen

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- aktiivisuuden lisääminen kylätoimikunnissa
- uusia toimijoita kylätoimikuntiin
 - o aktiivit vanhenevat, väsyvät
 - o uudet toimijat tuovat uusia ideoita
- Suunnitelmallisempaa -> vuosikello
- Tiedottaminen kylän tapahtumista, kylien näkyvyys
 - o kylien fb-sivut, kunnan www-sivut (tapahtumakalenteri jo olemassa)
 - o Kylien mahdollisuuksista kertominen, esilläolo
 - o ulkomaalaisia toimittajia myös kyliin
 - o kunta edellyttää kyläyhdistyksiä rekisteröitymään lappilaiset.fi-sivustolle -> edellytys avustuksen saannille -> toimintasuunnitelmassa kuvattava terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulma
 - o Kuriirin-yhteispostilaatikon taakse pieni ilmoitustaulu -> Lupa ELY
- erilaista TEKEMISTÄ ja tapahtumia kyliin
 - o Kokemusten ja tiedon jakaminen mitä tapahtumia/tekemistä eri kylissä on tehty
 - o kurseja, teemapäiviä, tarina/porinailtoja, retkiä
 - o kylien väliset kilpailut
 - o puuropäivä, esim. kerran kuussa kylätalolla tarjotaan puuro, johon kaikki ovat tervetulleita
 - pop-up ravintola kylän ruokakulttuurin ylläpitäjänä

Erilaisia tapahtumia tarve

- kultainen taimen herätettävä uudelleen henkiin
- suurpilkit maaliskuussa
- vesikrossikisat
- The Amazing Race-kisa
- Kirkonkylällä esim. leikkipuistotapahtumia, kiertokirppispäiviä eri taloringeillä

Kylätalot:

Maurun kylätalo; kunnostusta suunnitellaan, lämmitys, eristys, keittiö yms.

Kyläkolmio; Kuukasjärvi, Petäjäjärvi, Kelankylä

Kemihaaran kylätalo; suunnitelma kunnostamisesta, rahoitusmahdollisuudet

Asmunti: Reetala

Muita kylien tapaamispaikkoja:

Nikkilän elämyskylä (yritys)

Ruonan urheiluseuran talo

Kantoniemen tuvat (yritys)

Metsästysseuran majoja

KEHITTÄMISEN TARVE KYLÄTALOISSA

Kylätalojen kuntotarkastus

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- rahoitusmahdollisuudet kunnostustöille

Kylätalojen energiakatselmus

- minkälaisilla toimenpiteillä kylätalojen/metsästysmajojen energiaa säästäviksi
 - o eristys, lämmitysmuodot, led-valot
 - o uudet energiamuodot: aurinkoenergia, maalämpö

Kylätalon pihan/muu lähiliikuntapaikka

- kyläläiset aktivoisivat toisia liikkumaan, kyläliikuttaja

ASUINYMPÄRISTÖ – KYLIEN TOIMINNALLISUUS

”EKOKYLÄT – TEKOJA”

Konkreettiset ympäristöteot kylien ja maaseutualueiden vahvuudeksi ja vetovoimatekijäksi

Hiiliviisas kylä - vähähiilisyysratkaisuja, arjen bio- ja kiertotalous

Ekoteko-tapahtumat = aurinkosähköä mökille, biohiiletys, syötävän hyvä piha, kierrätysmarkkinat, kyläkirppikset,

Miten kylän käyttämä energia tuotetaan? Miten jäteasiat ja kierrätys toimivat? Entä puhdas-ja jätevesiasiat? Miten kylällä liikutaan ja minne? Onko julkista liikennettä tai kimpapakyytejä? Miten ihmiset asuvat kylällä? Lähiruoan tuotannon ja kulutuksen mahdollisuudet kylällä? Teollisuus, yritystoiminta ja maatalous alueella: Miten ne vaikuttavat kyläympäristöön ja -yhteisöön? Kylän erityiset luonto-, maisema-, vesistö- ja kulttuurikohteet ja -arvot ja kylän tärkeät paikat ja kohteet: Missä ne ovat, miksi ne ovat tärkeitä, mikä on niiden tila? Kylän muut hiiliviisauteen tai biotalouteen liittyvät ideat ja mahdollisuudet? Maaseudun ympäristönhoito ja (hiilivarastot)? Kylien historia, tarinat?

JÄTEHUOLTO - KIERRÄTYS

Ranuan kunnan jätehuoltoa hoitaa Napapiirin Residuum. EKOPISTEET RANUALLA:

Ranualla jätehuolto ja kierrättämiseen liittyvät asiat pääasiassa hyvin hoidossa.

KEHITTÄMISEN TARVE JÄTEHUOLLOSSA:

- **Simojoen sillankorvan p-paikka, 97715 Raiskio**
 - o alueella yhteiskeräyspiste
 - o toivotaan ekopistettä
 - o Simojoentien varren asukkaat (Hosio, Mauru, Peurajärvi)

Lähiruoan tuotannon ja kulutuksen mahdollisuudet kylällä?

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Lähiuoka - Paikallisen ruuantuotanto, lähellä tuotettujen raaka-aineiden käytön lisääminen

Kasvatus ja viljely omaan käyttöön

Miten kyläyhdistykset voisivat olla mukana kasvattamassa kylillä lähiuokaa

- kasvata vihannekset ja marjat
 - omalla pihalla, kylätalon piha, kylän yhteinen puutarha/oma viljelypalsta
- lisää pölyttäjiä -> mehiläistarhaus -> lisää luonnonmarjojen satoa
- sukupolvien välinen yhteistyö kylissä -> ”vanhat” puutarhurit opettavat nuoria kotitarveviljelyyn (4h-kerhot)
- perinneruokien taito kylissä -> taidon vieminen seuraavalle sukupolvelle
- omien järvien kalat paremmin hyötykäyttöön
- luonnontuotteet: yrtit, marjat yms.
- luonnontuotteiden monipuolisempi hyödyntäminen; maitohorsma
- Uusia kasveja: paikallinen omena, hedelmätarha, pavut, parsat yms.??
- kirkonkylällä viljelypalsta – opastus palstan hoitoon
 - kylän yhteinen satolaatikko, yhteisöpuutarha
 - kummikukkapurkit, yritykset mukaan
- syötäviä taideteoksia
- elonkorjuumarkkinat hyvä paikka esitellä omaa tuotetta
 - kylien tuotteet esille
 - muut tapahtumat esim. piparimarkkinat, hillamarkkinat

Kylien/maaseudun ympäristönhoito

Kyläyhdistykset aktiivisia oman kylän ympäristönhoidossa

- tienvarsien siivoustalkoot
- maisemanhoitotyöt -> maisemien raivaus, kylän yleisilmeen kohentaminen
- ympäristötaideteokset kylillä, kyläeläin (Voimaantuvat kylät –hanke)
- osassa kyliä tehty maisemanhoitosuunnitelmia
- Kirkonkylän kyläilmeen kohentaminen -> ParasPiha kilpailuun osallistuminen
- yritykset mukaan oman liikepaikan ilmeen kohentamiseksi
- sisääntuloväylät kirkonkylään näyttävämmiksi, varsinkin Oulusta päin
- risuaidan tekeminen
- tuhansien järvien maa, mutta järvet eivät näy pusikoiden takaa
 - vesistöjen maisemien avaus
- eläimet maisemanhoitajina
 - maatila-yrittäjät mukaan
- perinnebiotoopit
 - niityt, kedot, hakamaat
 - maatilat mukaan

Puistot:

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Ikosenpuisto

- Puistosuunnitelma tehty -> toteutus
- puistomaisemmaksi -> nyt liika puita
- suihkulähde
- enemmän tapahtumia
 - puistopiknik
 - teatteri

Hillatori:

- kyläyhdistykset mukaan toripäiviin
- mahdollistaa oman kylän tuotteiden myynnin, kylän palveluiden ja yrittäjien esittelemisen
 - 2019 Impiö – Nikkilä, Kyläkolmio
 - kokemusten jakaminen muihin kyläyhdistyksiin

LUONTO

VOIMAA LUONNOSTA, PUHTIA POLUILTA – LUONTOLIIKUNTA KOhteet RANUALLA

Ranuan karut, mutta kauniit erämaat sekä lukuisat vesistöt tarjoavat hyvät mahdollisuudet niin retkeilyyn, metsästyksen kuin kalastuksen harrastamiseen.

- Kylien maisema- ja kulttuuriperinnön säilyttäminen
- Luonto ja luonnossa liikkuminen on tärkeä terveyden ja hyvinvoinnin lähde
- Luonto houkuttelee meitä liikkumaan
- Luonnossa liikkuminen edistää sosiaalista hyvinvointia ja lisää yhteisöllisyyttä
- Valmiit reitit lisäävät luontoliikunnan helppoutta
- Kannustetaan ihmisiä lähtemään luontoon liikkumaan yksin tai yhdessä, viipymään siellä lyhyemmän tai pidemmän ajan
- palveluympäristöä hyvinvointimatkailulle ja Green Care-palvelulle
- luontokohteiden hyödyntäminen elinvoimaisuuden lisääjänä

Esteetön retkeily

Jokaisella ihmisellä on yhdenvertainen oikeus luonnossa liikkumiseen sekä luontosuhteen luomiseen ja sen ylläpitämiseen. Esteetön luontoreitti antaa mahdollisuuden luontoliikuntaan ulkoilijan toimintakykyyn katsomatta. www.invaliidiliitto.fi

Kehittämisen tarve esteettömään retkeilyyn

Kehitetään esteetöntä retkeilyä Ranualla rakentamalla esteettömän retkeilyn kohde

Luontokokemusten esteiden poisto

- pelko, jos ei halua yksin luontoon, mistä saa kaverin
 - lapsien luontokokemus, jos ei ole aikuista joka vie luontoon -eräkummius
 - sokeus, kuurous, miten kokea silti luonto
 - kylään uusi muuttaja, kyläläiset kertomaan omasta kylästä, mukaan ottaminen
- > Ranuan kirkonkylä, takajärven lintutornin reitin muuttaminen esteettömäksi

RANUAN LUONTOKOhteet, REITIT TUTUIKSI "Lähde kulkemaan kylän reitille"

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Nykyiset reitit

- Soppanan - Paason reitti Simojärven itäpuolella
 - o metsähallitus
 - o soppanan leirintäalueen opasteet, sillan korjaus alueelle
- Eläinpuiston reitti
- Ranuajärven luontopolku
 - o Kunta kunnostanut kesän 2019 aikana (merkintä, opasteet)
 - o kehittämisen tarve:
 - reitin alkupään muuttaminen Vanhan Laivalan tielle
 - reitin historiatiedon tallentaminen
 - mm. vanha kesänavetta, Laivalan vanha talo, sota, tarinat
- Koukku-Äijän polku
 - o kunnostustarve?
 - o historia
- Leevinpolku
 - o Kehittämisen tarve
 - polun kunnostaminen, merkkkaus
 - historia
- Simojärvi, Kultivaaran luontopolku

Ranuan lintutornit:

- **Kuha, Kuhajärvi**
- **Papinpalo, Tervonsuo**, Litokaira on suurin yhtenäinen luonnontilaisena säilynyt suometsäerämaa napapiirin eteläpuoleisessa Euroopassa
 - o Papinpalon luontopolku on 2,3 km pitkä
 - o lintutorni hyvässä kunnossa, opasteet ok
 - o laavu ok kunto
 - o Kehittämisen tarve
 - pitkospuut huonossa kunnossa
 - tunnettavuuden, arvon nosto, suon kauneus
- **Portimo, Portimojärvi**
- **Kirkonkylä, Takajärvi**
 - o pitkospuut, kunto ok
 - o onko mahdollisuus esteettömäksi poluksi

Kehittämisen tarve

Kunnostettavia reittejä:

- Kuha vanha postin reitti (Kuhan maisemanhoitosuunnitelma, Voimaantuvat kylät- hanke)
 - o postireitin infopiste, opastus polun alku- ja loppupäähän
- Kuukasjärvi – Saariharju välinen reitti

Uusia reittejä

- Simontaipaleen lomatonttien läheisyyteen juoksupolku
- tapahtuma, jossa kuljetaan merkitytä reittiä, kunnes polku syntyy
- lisää lomatonttien vetovoimaa

Uusia liikuntamuotoja

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- kuntoiluportaat
 - o Kuukasjärven entinen koulu
 - o Kirkonkylä, Oravi
- pyöräilyreittejä, fatbike-reittejä

Ranua mobiilisovellus, jonka sisällä on kyläreitit sovellus (esim cityNomadi)

Kartta, joka sisältää

- retkeilyreittejä – ja kohteita, laavuja, mm. museot, myllyt, kylätalot jne
- tarinoita kylistä ja kohteista, kuvia ja videoita
- kylien yrityksiä, palveluita
- kommentoi kohdetta
- ota selfie kohteissa

METSÄSTYS JA KALASTUS

Järvet

- o Järvien kunto kiinnostaa kyläläisiä ja etsivät tahoa/tapaa lähteä kunnostamaan
- o vesiluonnon hoito
- o järvien rehevöityminen
 - o niitolla myönteisiä ympäristövaikutuksia
 - o kylien yhteinen niittokone
- o Ranuajärven vesistöhanke – antaa mallia
- o Vesku-hanke (asiantuntija-apu)
- o järvien virkistyskäytön lisääminen
 - o kalakantojen parantaminen
 - o rantautumispaikat

Ranualla on runsaasti vesistöjä, jotka mahdollistavat erilaisia harrastusmahdollisuuksia.

Metsästysseurat järjestävät erilaisia onki – ja uistelukisoja eri järvissä ja joissa

Kehittämisen tarve

- o viestintää, milloin, missä, onko vaan seuran jäsenille vaan voiko muutkin osallistua
- o Metsästysmatkailua, Asmuntissa on jo

Simojärvi soveltuu erinomaisesti vesiretkeilyyn. Järvelle pääsee useammasta eri paikasta, mutta varsinaisia veneenlaskupaikkoja on 4 (Pohjaslahti, Simontaival, Korvajokisuu, Simojärven kalasatama)

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- Alueella runsaasti laavuja, sekä autiotupia
- haasteellinen järvi veneilijöille: karikoita ja matalikkoja
- merkittävä veneväyliä – merenkululaitos huolehtii

KEHITTÄMISEN TARVE SIMOJÄRVELLÄ

- Simojärvi vesilläliikkumis- ja kalastusparatiisiksi
 - o yhtenäinen kalastuslupa
 - o kalakannan elvyttäminen
 - o vesistön kunto
 - o YHTEISTYÖN LISÄÄMINEN

Simojärvihihto, Simojärvipyöräily, Simojärviveneilyn jatkuvuus ja kehittäminen

Muut järvet:

Kuha, Kuhansalmi - virtaus heikko, kunnostettava

Petäjäjärvi – suunnittelevat kunnostamista

Peurajärvi – kunnostus-suunnitelma

Saarijärvi – Veskuhankkeen pilottikohde

Simojoki on 193 km pitkä joki, joka virtaa erämaiden ja maalaismaisemien läpi. Vesiretkeilyyn sopivia vesillelaskupaikkoja on useita, koska tie seuraa jokea lähes koko matkan.

- Runsaasti koskia
- luonnonvarainen lohijoki
- melontareitti
 - o koskiluokitus- ja laskuohjeet tehty (Simojoen retkeilyopas 2017)
 - o kunnan info-kartalla
- Kaitavirta opastustaulu
- Saarikosken laavu, Kutuvaaran laavu
- Toljajärven Rynkänsaari – muinaisjäänneksiä, kesähautoja
- Saukkojärven museo – kota
- Portimo (rantautumispaikka Rovaniementien varressa, Portimojärvi lintukota ja laavu)
- Kupusen laavu
 - o Hosion kyläyhdistys tehnyt sopimuksen metsähallituksen kanssa ja kunnostanut
 - o Laavun vieressä metsähallituksen hoitama niitty

KEHITTÄMISEN TARVE SIMOJOELLA:

- Simojoen Ranuan puoli
 - o opasteet, laavut, tulipaikat
 - o virkistyskalastus (istutukset)
 - o rantojen raivaus
 - o Simojoki.com – Ranua mukaan
 - o Metsähallituksen kalastusluvalle vastinetta

Muut joet:

- Siuruajoki, Luiminkajoki, Ranuajoki

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- jokien tila tällähetkellä, kartoitus?
- jokivarren maisemanhoitotyöt

MOOTTORIKELKKA, MÖNKIJÄT, MOPOT, KROSSI URAT JA ALUEET

- Kehittämisen tarve:
 - o Vapaa kelkkailualue
 - o pistoreittejä eri kyläkohteisiin, laavuille
 - o Mönkijäreitit
 - o krossirata, alue, mopoalue nuorille, esim. vanha soraomonttu, Vilmilässä

IIHTOLADUT

- Petäjäjärvi, Petäjävaara (valaistu latu)
- Mauru, saivat kunnalta rahaa yhteysladun tekemiseen ja vanhan kunnostamiseen (raivaus)
- Kuukasjärvi, uran kunnostus, pidentäminen
- Saariharju,
 - o pienpuuston poistoa niin ladun pituus olisi 8 km
 - o Rekivaaraan laavu
- Impiö,

MUSEOT JA NÄHTÄVYYDET, HISTORIALISESTI ARVOKKAAT VANHAT RAKENNUKSET

- Ranuan pappila- ja pitäjämuseo
- Saukkojärven koulu- ja kotiseutumuseo
 - o kehittämisen tarve: paikan mainostaminen, perinnetapahtumia
- Petäjäjärvi, Pertun vanha pirtti
- Peurajärvi, Peurajärven pirtti v. 1864
- Impiö, Kuittarin mylly, geokätkö
- Kuha, vanha Kuha, Kuhan kartano
- Kangasjärven perinnetila, alue

KEHITTÄMISEN TARVE:

vanhoille työkoneille museolle

- kylissä vielä paljon vanhoja työkoneita, mutta säilytetään esim. ulkona Muinaismuistoja löytyy ympäri Ranuaa
- miten niitä voitaisiin hyödyntää esim. kylämatkailussa, luontomatkailussa?

SOTAHISTORIA

- Ylimaan taistelujen polku/ Ylimaan taistelun muistomerkki
- Kirkon pihapiirissä
 - o Kalervo Kallion tekemä sankaripatsas
 - o Erkki Salmelan Evakkopatsas.
- Posiontien varressa Poliisitalon kohdalla.
 - o Jääkärietappi
 - o Ensio Seppäsen tekemä ministeri K.A. Lohen muistokivet
- Kangaslammin talo, jääkärietappi-laatta

- Vanha Laivalantien alku
 - o saksalaisten poteroita
- Kuha
 - o Lapin sodan jälkiä, poteroita

Kehittämisen tarve: sotapolut, kierros eri sotakohteisiin, miten hyödyntää kylämatkailussa?

GEOKÄTKÖ

- Ranualla noin 10 - 20 geokätköä
- geokätköilyn hyödyntäminen kylämatkailussa

INFRA

VUOKRA-ASUNNOT

Ranuan kunta omistaa Ranuan Vuokra-asunnot Oy:n

- vuokra-asuntoja 4 sivukylässä
- Portimo (10 kpl), Saariharju (6kpl), Pohjasperä (6 kpl) ja Ruona (6)
 - o kunto välttävä, kunnostus Infran suunnitelman mukaan
 - o kysyntä heikompaa

Kehittämisen tarve:

Ranualla tulevaisuuden ja kasvun pullonkaulana on tunnistettu asuntopula. Business Ranua on järjestämässä Ranuan rakentajailtaa, jossa kerrotaan ja keskustellaan asuntotilanteesta ja rakentamisen mahdollisuuksista.

KUITUVERKKO

Ranuan Infra rakentaa, ylläpitää ja operoi valokuituverkkoa Ranuan kunnan alueella.

- Kuituverkon kattavuus lähes 100 %
- noin 50 vapaa-ajanasuntoa kuituverkossa
 - o edullisempi (100 käyttöpäivää/vuosi)
 - o valvonta, etäohjaus

Sisällön tuottaminen:

- Infra ei tuota sisältöä
- Kuka? Mitä toimintoja kunta vie (sähköiset hakemukset...)

Uutta lisäteknikkaa tulossa:

- Uudet perusturvan innovaatiot mahdollistavat yksin asuvan vanhuksen omaisille helpon, mutta silti yksityisyyden suojan tarjoavan, etävalvonta ja yhteydenpitomahdollisuuden.
- Uusien hoivapalveluiden avulla ikäihminen voi asua turvallisesti omassa kodissaan niin maalla kuin kaupungissa.

Kehittämisen tarve:

Digitalisaation hyödyntäminen

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- Huippunopea laajakaista mahdollistaa etätyöskentelyn sivukylissä
- uutta yritystoimintaa, alusta
- kyläyhdistyksen toiminta
 - o kyläyhdistyksen moodle työpöytä, skype-kokoukset
 - o erilaisia kursseja, etäopiskelua

Vesihuolto

VESIOSUUSKUNTA RANUALLA

- Ranuan Infran vesihuolto tuottaa vesihuoltopalveluja Ranuan kirkonkylän alueella sekä haja-asutusalueella Kuha-Petäjäjärvi ja Kuukasjärvi
- Ranuan kunnan alueella toimii 12 vesiosuuskuntaa, joiden toimialue on määrätty
- Lisäksi 14 vesilaitosta
 - o asiakaskunta muutamasta kiinteistöstä max. 30 kiinteistöön
- Ranuan Infra pitää vesilaitosten huoltopäiviä, johon kutsutaan kaikki alueella toimivat vesilaitokset
- yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, uusi lainsäädäntö, vesilaitosten riskienhallinta, varautumissuunnitelma häiriötilanteisiin

Kehittämisen tarve:

- Ranualla vapaa-ajan asukkaita eri vesistöjen rannalla joiden käyttöä rajoittaa vesijohtoverkon puute
- Pohjasperässä tehty kysely ja noin 5 km uutta runkolinjaa tulisi uusia liittyjiä lähes 20 taloutta
- mahdollista hakea avustusta vesihuoltolaitosten kehittämiseen?
- vesilaitosten yhdistäminen, yhteyslinjoja?
- yhteistyötä eri toimijoiden kanssa voitaisiin lisätä
 - o yhteinen vesilaitoksen hoitaja
 - o yhteinen taloushallinto yms

Tiestö, liikenne

Kehittämisen tarve:

Linja-autopysäkkien paikat

- Sivukoulujen loppumisen vuoksi kuljetusoppilaita enemmän ja eri paikoissa
- Uusia pussipysäkkejä, päivitys

Uusia teitä nimetään kunnan merkittävien asukkaiden mukaan

- esim. Mattipekkalantie

Kuha, Syötteen tiehaara vaarallinen

Pekkalantien kunto huono

- tulevat tehdashankkeet Kemijärvellä ja Kemissä lisäävät raskasta liikennettä

Kaava

- Kaavoituksen ymmärtäminen
- Palveleeko kaava kyläläisiä?
- ketä kaava palvelee, mitä kaavalla tavoitellaan?
- hankaloittaa, rajoittaa tonttien myyntiä
- Kaavoitus ei ole onnistunut
- kaavan päivittäminen
- nopea muutos kaavaan

- ajat muuttuvat, kaava vanha
- ihmiset haluavat sivukylään järvenrantatonteille

ELINKEINOT

Ranuan kunnan elinkeino-ohjelma:

- Kunnan elinkeinon ja elinvoiman kehittämisestä vastaa kunnanhallitus ja kehittämistyötä johtaa kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan tukena toimii elinkeinotiimi. Kunnan elinkeinopalvelut toimivat Business Ranuan alla.
- Ranuan kunnassa on tehty Ranuan kunnan elinkeino-ohjelma 2019 – 2011
- perustuu valtuuston vahvistamaan Rohkea Ranua Arktinen kunta innostaa uuteen kuntastrategiaan 2019 – 2030.
- valmistettu yhteistyössä alueen yrittäjien, yhteistyökumppaneiden ja luottamushenkilöiden kanssa
- kirjattu tavoitteet, painopisteet ja mittarit elinkeinon ja elinvoiman kehittämiseen
- Elinvoima-aiheinen yhteistapaaminen tulossa – uusi toimintamalli, jossa käydään vuoropuhelua kaikkien asiasta kiinnostuneiden yrittäjien ja järjestöjen kanssa.
- kunta myötämielinen uusissa rakennushankkeissa, tuotantolaitos
- Biokaasu-hanke
 - o kunta kannustaa tutkimaan asiaa
 - o uusi kannattavuuslaskelma ja selvitys

Peruselinkeinot nähtävä mahdollisuutena

Peruselinkeinot vahvistavat ja monipuolistavat maaseutua

Työllistävät ja työllisyys kasvattaa maaseudun elinvoimaa

KEHITTÄMISEN TARVE:

- Alkutuotannon vahvistaminen ja jalostusasteen nostaminen
- osaamista tuottamiseen on (maito, liha, kasvikset ym.)
- jalostaminen korkean arvon tuotteeksi oman kunnan/maakunnan sisäpuolella
- suoramyyni
- kyläkesäkahvila, jossa myydään paikallisia käsitöitä, elintarvikkeita sekä muita tuotteita ja palveluita
- lähiruoka tutuksi
- Viestintä ja markkinointi
- Lähi tuotteiden selkeä brändi, jonka avulla tuodaan esille tuotteen kestävyys ja paikallisuus
- Lähiruokatuotteiden käyttö myös julkisella sektorilla – kunnat panostavat lähiruokahankintoihin
- kasvinviljelyn lisääminen
 - o juurekset, marjat, yrtit
 - o erikoiskasvintuotantoa esim parsat, härkäpapu
- maidon jalostaminen
 - o ranualainen leipäjuusto
 - o hilla jogurtti
- oma olut, hillasiideri

Kehittämisideat MTK

- kummitilat

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- maatilamatkailu
- avoimet ovet tilalla
 - o varausjärjestelmä netissä
 - o tila ilmoittaa järjestelmään, milloin tilalle voi tulla vierailemaan

Maaseutuyrityksen kehittäminen

- Leader- kokeilutuki uuden liiketoiminnan kehittämiseen
- Neuvo2020- neuvonta
 - o neuvontaa mm. viljelytukien ehdoista, uusien investointien suunnitteluun, tilan kehittämiseen, tuotantoeläinten hyvinvointiin, kilpailukykyyn
- Fural-Rural hanke innostaa kehittämään maaseudun liiketoimintaa
 - o kannattavuutta, osaamista
 - o uusiutuva energia, biokaasu
- Maaseudun kasvuhanke (MAKU)

Hyviä esimerkkejä ranualaisesta osaamisesta:

- Artesaaniruoka SM 2019
 - o Ahven herkku, Arctic Circle Delight Oy
 - o Hauki nugetti, Arctic Circle Delight Oy
- Lihan jalostaminen
 - o Keskitalon Ylämaankarja
 - FB, IG tarinaa, brändäys
 - o Anteron Poro
 - kylmäkuljetuksen ajoreitit
- Ranua-Revontuli
 - o viinit, liköörit, hyytelöt, kastikkeet
- uusia yrittäjiä: Revontulen Alpakat, Kansallishunaja

Metsätalous

Kehittämisen tarve:

- työvoiman saatavuus hakkuukoneiden kuljettajista
- Tarve metsuriyrittäjille raivaus- ja istutustöihin
 - o haasteena työn kokoaikaisuus; talviaika
 - o talvella voisi urakoida traktorilla talviteiden pohjia?

Tulevat tehdashankkeet lisäävät puun kysyntää alueella

- metsäteiden kunto
- maanteiden kunto
- lastauspaikkoja

Metsien omistaminen muuttunut

- perikunnat, kaupunkilaiset
- metsätalouden tulot eivät jää kuntaan

Metsien ja soiden muokkauksen ympäristövaikutukset – ennallistaminen vesien suojelun hyväksi

Turvetuotanto

- kotimainen energianlähde
- uusiutuvien energiamuotojen lisääminen, mutta turvesuot hiilinieluja

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- Laskun ennakoidaan jatkuvan niin, että hallitusohjelmassa mainittu energiaturpeen käytön puolittuminen vuoteen 2030 mennessä tapahtuu päästöoikeuden hinnan nousun vuoksi jo paljon aiemmin.
- Turpeen muu käyttö; Esimerkiksi kaupasta kotiin kannettavat salaattit ja yrtit kasvavat turpeessa
- Turvetta löytyy myös multasäkeistä, joita käytetään puutarhoihin ja kasvimaille tai vaihdetaan ruukkukukille
- kosmetiikassa naamioina tai kylpyihin käytettävä turve
- vanhojen turvesoiden muuttaminen porojen laidunnus/ruokinta-alueiksi
- kiertotalous – lämpöläitosten tuhkien käyttö vanhojen turvesoiden ennallistamisessa, muuttamisessa laidunkäyttöön
- turvesuon uusi käyttömuoto, uusi teknologia hyödyntämään turpeen käyttömahdollisuuksia

Porotalous

POROTALOUS RANUALLA

- Porotalous perinteinen ja tärkeä elinkeino – mahdollisuus vaikuttaa omaan tulevaisuuteen
- Asennekasvatus, oikean tiedon jakaminen, vastakkainasettelu
 - o ihmiset ymmärtäisivät paremmin porotalouden lähtökohtia
- porokarjan koolla ei merkitystä

=porotalous on yhdessä tekemistä, jossa kaikilla merkittävä tehtävä
sosiaalisuus, yhteisöllisyys

- Ranuan kunnan alueella toimii 4 paliskuntaa
- Lihan myynti: isot ostoliikkeet, pienjalostusta, suoramyynä, oma käyttö
- Porotalouden haasteet kohdistuvat maankäytön lisääntymiseen
- maatalous, metsätalous, kaivostoiminta, matkailu
 - ➔ yhteistyön lisääminen, toisten yrittäjien tunteminen vähentävät vastakkainasettelua
 - ➔ Rinnakkaiselo edellyttää sovittelua puolin ja toisin
 - ➔ elinkeinot kehittyvät yhdessä

Porotalouden kehittäminen Ranualla:

- porotalousyrittäjän eivät osaa hakea neuvoa kunnan elinkeinotiimiltä (BusinessRanua)
 - o ”porotalous” työpaja
 - o sukupolvenvaihdos, porokarjan myynti, yritystoiminnan kasvu
 - o osaaajat (lihanleikkuu, porokäsityöt)
 - o Kunnan rooli pitää esillä porotaloutta
- Digiosaamisen lisääminen
 - o some -> hyödyt porotalouden imagolle
 - o uusi tekniikka avuksi porotalouteen
- Pellonkäyttö
 - o poroheinän viljely ja myynti pohjoisten paliskuntien alueelle
 - o nurmenviljelyn kehittäminen, vajaakäyttöisten peltöjen kehittäminen poroheinän tuottamiseen
- Ranuan poroteurastamo
 - o sivuvirtojen hyödyntäminen: sarvet, luut, veri, talja?
 - o Pitäisikö olla lampaiden teurastus-mahdollisuus
- Jalostusasteen nosto
 - o uusia tuotteita

o uudet myyntiväylät, markkinoinnin osajia, logistiikkayhteistyö, pakkausmateriaali

Porotilamatkailu

- Matkailijat toivovat mahdollisuuden aitoihin poroelämyksiin. Tutustuminen porotilan elämään
- Ranualla muutama poromatkailuyrittäjä
- porokäsitöiden kysyntä (nahka, sarvet)
- Poromatkailun merkitys kylien elinkeinon monipuolistamisena ja porotalouden kannattavuuden parantajana

Porotalouden kehittämishankkeita Lapissa (Miten aktiivisia ranualaiset porotalousyrittäjät on osallistumaan hankeisiin?)

Porotaloudessa hyödynnetään EU:n rahoitusmahdollisuuksia elinkeinon kehittämiseksi

- Paliskunnan kehittäminen verkosto-organisaationa
 - o parantaa poronhoitotyön tuottavuutta uudenlaisten työn organisoinnin mallien sekä kehittyneen työsuojelun – ja hyvinvoinnin kautta.
- Peltoporokoirien käytön tehostaminen
- Sivuvirrat elintarvikekäyttöön – Lappilaista poroa ja kalaa aasialaisiin ravintoloihin
 - o vajaa hyödynnettyjen raaka-aineiden hyödyntämisen lisääminen

Matkailu

Kylämatkailua kehitetty Ranualla – Ranuan matkailuyhdisty, VisitRanua

Kehittämisen tarve:

Ranuan järvikylien matkailureitin kehittäminen

- Kuha, Petäjäjärvi, Kuukasjärvi, Kelankylä
- pyöräilyreitti, melontareitit

”Kyläkierto-paketti”

- eri toimijat yhdessä kokoavat reitin
- sisältää esim. marjastus, kalastus, muita luontoelämyksiä
- kyläeläin-kierto

Saunapalvelu

- saunaseura, saunamestari
- yleiset saunat?

Ruokamatkailu

- paikallisista raaka-aineista valmistettujen ruokien syöminen
- erilaisia kahviloita kylissä, tai kutsuminen syömään omaan kotiin, kylätaloon jne..

Muu yritystoiminta

- Kieräviä hierojia, kampaajia, yms hoitopalveluja kyliin
- kylätalkkari-palvelua, talonmiespalvelu
- kylien taksipalvelut erinomaiset
 - o asioimispäivän valinta esim. pankkipäivä, toripäivä
- Litokairan kulkija – eräopaspalvelu
- eräopas, luonto-opas palvelua

PALVELUT

Kehittämisen tarve:

- Palveluita myös sivukyliin
- kuntalaisten tasa-arvoinen kohtelu
- Kunnan palveluiden parempi tiedottaminen
- video-klippejä, you-tube-videoita kunnan työntekijöiltä ja heidän työstä
- kunnan viranhaltijat tutuimmiksi, jalkautumaan kyliin (erilaisiin tapahtumiin)
- kunnanjohtaja enemmän esillä: some, www-sivuilla kunnanjohtajan blogi, tervehdys...
- Ranuan kunnan www-sivut:
 - o Kylien esittely (nyt vaan VisitRanuan sivulla lyhyesti mainittu)
 - o enemmän esiin kylien elämää, ihmisiä,
 - o mahdollisuuksia mitä kyissä/maaseudulla asuminen tarjoaa/on tarjonnut
 - o kylien tarinoita, videoita

Ranuan kirjastoauto "Kuukkeli"

- Ranuan kirjastoauton toiminta on vähitellen kehittynyt ja vakiintunut.
- Aikatauluja ja pysäkkejä seurataan jatkuvasti ja muutettu tarpeen mukaan
- **Kirjastoautolla on sivukylillä vakiintuneet käyttäjät kaikissa ikäryhmissä ja kirjastoauton palvelut koetaan tärkeänä sekä perustoimintaa hyvänä**
- Kirjastoautotoimintaan liittyy myös vahvasti sosiaalinen merkitys, koska kirjastoautot perustehtävänsä ohella tarjoavat ihmisille kohtaamispaikan, jossa tavataan kyläläisiä ja vaihdetaan kuulumisia tuttavien kanssa
- Kyläläisillä on huoli kirjastoauton toiminnan jatkuvuudesta. Koetaan, että jos kirjastoauton palvelua ollaan lopettamassa, on se viesti kunnan päättäjiltä sivukylien asukkaille siitä, ettei kylien elinvoimaisuutta haluta ylläpitää eikä sivukylien asukkaille tarjota yleissivistävää palvelua
- Kirjastoauto vastaanottaa käytöstä poistettuja energiansäästö- ja loisteputkilamppuja sekä paristoja. Myös ledilamppuja voi tuoda kirjastoautoon. Toiminta on yhteistyötä Napapiirin Residuum Oy:n kanssa.
- Kirjojen ja erityisesti videoiden palauttamisen helpottamiseksi on mm. paikalliseen markettiin järjestetty kirjastoauton palautuspiste, joka käydään tyhjentämässä kaksi kertaa viikossa
- kirjastoautossa on periaatteessa samat mahdollisuudet palvella asiakkaita kuin pääkirjastossa
- Tietokone mahdollistaa monipuolisemman tietojenhaun, tilastoinnin ja lainausten seurannan

KEHITTÄMISEN TARVE:

- Kirjastoauto palvelisi kyläläisiä ja vapaa-ajanasukkaita myös kesällä
- Kirjastoauto voisi osallistua erilaisiin sivukylien tapahtumiin, kyläpäiviin jne.
- satutuokio lapsille
- kirjastoauton aikataulu Ranua -sovellukseen

Muita ehdotuksia kirjastoauton palvelun säilyttämiseksi ja palvelun monipuolistamiseksi:

- Kuntien yhdessä omistama kirjastoauto
- Monitoimiauto, toimintamalli, joissa ihmisten ei tarvitse liikkua palveluiden luokse, vaan palvelut tulevat lähemmäksi ihmistä ja palvelujen saatavuus paranee
- Esimerkkinä ONNI-auto, joka tarjoaa useampia erityyppisiä palveluja ja niitä kehitetään asukkaiden eli palvelun käyttäjien kanssa. Tavoitteena on lisätä asukkaiden arjen hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta ja näin tarjota paremmat mahdollisuudet elää maaseudulla

- Kemijärvi Kirjastoauto Kyläluodassa on Kemijärven apteekin ylläpitämä apteekkikaappi. Myynnissä on itsehoitotuotteita. Reseptilääkkeitä voi tilata auton kautta toimitettavaksi tekemällä kirjallisen sopimuksen Kemijärven apteekin kanssa.
- *LIKELLÄ – kiertävät lähipalvelut lappilaisille*
- *Liikkuvat lähipalvelut ovat parantaneet kylien asukkaiden palveluiden saatavuutta, ihmisten koettua terveyttä, yhteisöllisyyttä sekä yhdenvertaisuutta. Nämä kaikki yhdessä ovat lisänneet kylien elinvoimaisuutta sekä parantaneet kyläläisten elämänlaatua ja arjen turvallisuutta.*
- ➔ **Palvelut pyörillä palvelu Ranualle.** Eri palvelujen tuottaminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, hallinnollinen yhteistyö sekä kirjaston yhteinen rooli.

Kulttuuri – ja vapaa-aika

Kehittämisen tarve:

Kulttuurimäärärahoja lisää ja kohdentaminen

Taidegalleria, näyttelytila (missä tulevaisuudessa?)

Kansalaisopisto

- erilaisia ruoantekemiseen liittyviä kursseja; yrtti, sienet kala, riista
- Digi-taidot
- yhteislaulutilaisuuksia
- teatteri, teatteriretket
- konsertteja, konserttimatkoja (myös pop- ja rock)
- liikuntaa, jumppaa
- kielet
- kynttilän teko
- erilaiset lahjat
- täsmäkursseja, teemapäiviä
- paikallisten raaka-aineiden käyttö
 - o kasvikset, liha, maito, luonnontuotteet
 - o käsityöt, villa

Kylien tarinat, kuvat (alkamassa kansalaisopistolla Kylien historiapiiri)

Topteekki – vanhat kuvat skannataan talteen – yhteisille muistoille

- Kotiseutuaineistot talteen ja esille verkkoon
- kuvanäyttely, kylien historian esittely
- Ranuan asutusaluehistorian esiintuominen, näyttely
- kansallisarkisto auttaa Topoteekki-alustan käytössä ja tarjoaa lainaan digitointiasemia

Perinteisten taitojen ylläpitäminen

- lihan käsittely, vastanteko, puukon teroittaminen, katiskan teko,
- hirsikurssi, puun käsittely

Yhteiskyyti sivukylistä kansalaisopiston kursseille

Nettiopiskelua

Ranuan historia kirjasta uusi painos

Harrastustilojen puute sivukylissä

Tanssilava

- tanssikurssi kesällä

TURVALLISUUS

KYLÄTURVALLISUUS

Mikä tuo turvallisuutta omalle kylälle?

Omatoiminen varautuminen nousussa

Maatilojen väheneminen -> infra rapistuu

- traktoreita tai muuta apua ongelmatilanteissa vaikeammin saatavilla

Naapuriapu, yhteistoiminta

- yhteistyö luo turvallisuutta pienille kylille

Kylän turvallisuus-suunnitelma- ja tapahtuma

- sähkökatkoksiin varautuminen, vedensaanti
- ensiapukoulutusta kylille
- kyläturvallisuus.fi
 - o Suomen pelastusalan keskusjärjestö SPEK
 - o kyläturvallisuus2019-opas
- Sydäniskurin hankinta kylille -> tiedot missä on, käyttökoulutus
- Alkusammutuskoulutus kylille
- alkusammutusvälineitä kyliin

Kyläpelastaja